

EEN AVOND

MET

H. VAN MAASDIJK,

vroeger

R. C. PRIESTER EN PASTOOR,

thans

EVANGELISCH LEERAAR TE BRUSSEL;

MEDEGEDEELD DOOR

J. WOLBERS,

TE HEEMSTEDE.

TE ROTTERDAM, BIJ

M. WIJT & ZONEN.

1854.

Prijs 25 Cents.

Broch. L. g. 17
Digitized by Google

EEN AVOND

MET

H. VAN MAASDIJK,

vroeger

R. C. PRIESTER EN PASTOOR,

thans

EVANGELISCH LEERAAR TE BRUSSEL;

MEDEGEDEELD DOOR

J. WOLBERS,

TE HEEMSTEDE.

TE ROTTERDAM, BIJ
M. WIJT & ZONEN.
1854.

VOORWOORD.

De hier volgende mededeeling, van het een en ander uit de geschiedenis van den Heer VAN MAASDIJK, door hem op zekeren avond aan eenige vrienden in een' kleinen kring verhaald, was volstrekt niet geschreven met het doel om dit meer algemeen door den druk bekend te maken; het geschiede alleen om ook nog andere vrienden, die aldaar niet tegenwoordig waren, eenigermate den liefelijken indruk weder te geven, welke ik onder de mededeeling genoot, en die mijn hart stemde om den Heer ook in dezen te danken voor de genadige

leidingen van dezen man, die thans een zoo uitnemend dienaar des Heeren is, en wiens woord reeds zoo velen ten zegen geweest is.

Dit doel werd bereikt, verscheidene vrienden lazen het met genoegen; tevens werd ik meermaalen aangezocht, dit door het in druk te geven ook meerderen te verschaffen; maar het oordeel van vrienden verschilt zoo veel met dat van het publiek, en alzoo zoude aan dien drang niet toegegeven zijn, ware het niet dat door sommigen de opmerking gemaakt was, dat de mededeeling van zulke treffende feiten, welke door God bestierd werden, om een man, levende in den nacht des bijgeloofs, de oogen te doen openen voor het heldere licht des Evangeliums, en die naderhand onder Gods zegen een zoo werkzaam, getrouw en ijverig prediker van JEZUS CHRISTUS en dien gekruisigd geworden is, nog dienen kon om ook sommige andere Roomschen tot nader onderzoek van Gods woord aan te sporen.

Dit gevoelen door mij gedeeld wordende, heeft mij tot de uitgave doen besluiten; biddende, dat de Heer de lezing hiervan zegenen moge aan de harten onzer ongelukkige, door bijgeloof verblinde landgenooten.

Vooraf echter nog de volgende aanmerkingen, welke men bij de lezing en beoordeeling in het oog gelieve te houden:

1. Het alhier verhaalde is niet te beschouwen als behelzende de levensgeschiedenis van 'den Heer VAN MAASDIJK; slechts in enkele trekken worden hier sommige voorvallen daaruit medegedeeld.
2. De Heer M. had, toen hij dit in een' kleinen kring van vrienden verhaalde, volstrekt geene gedachte, dat dit later zoude gedrukt worden.
3. Mogelijke kleine onnaauwkeurigheden in dezen zijn aan mij te wijten; zooveel ik kon heb ik getracht de eigene woorden weder te geven,

maar daar het uit het geheugen later opgeteekend is, zoo kan, hoewel de medegedeelde feiten allen waar zijn, de voorstelling er van misschien eenigzins minder juist wezen.

Zondag 13 Junij 1852 werd ik uitgenoodigd, om dien avond in gezelschap van eenige vrienden door te brengen, waaronder zich tevens de eerwaarde Heer VAN MAASDIJK, vroeger R. C. priester, functien van deken doende, thans Evangelisch leeraar te *Brussel*, zoude bevinden.

In dit gezelschap deelde de Heer VAN MAASDIJK in het kort zijne geschiedenis mede. De wondervolle leidingen Gods met dezen man troffen mij bijzonder, terwijl zijn persoon zelf, door zijne innemende vriendelijkheid en ootmoedig en nederig karakter een' zeer gunstigen indruk op mij maakte. Ik wil beproeven om eenigermate dien indruk weder te geven, en alzoo, uit het geheugen, dit gesprek mede te deelen. Onmogelijk is het mij echter dien eenvoudigen hartelijken toon

zelfs van verre te volgen; om die kinderlijke ootmoedige stemming, waarin deze mededeeling door hem gedaan werd, te gevoelen, moest men hem zelven hebben hooren spreken, zelven hebben mbeten zien; om dien onuitwischbaren indruk te weeg te brengen, ware het noodig hem te kennen.

Na gezeten te zijn en allen hartelijk de hand (tot welkomstgroet) gedrukt te hebben, begon hij ongeveer op deze wijze: "O, het is zoo aangenaam onder broeders te zijn, vereenigd door het geloof in onzen Heer JEZUS CHRISTUS; het is goed zamen te zijn, want Hij heeft gezegd: "waar twee of drie in mijnen naam vergaderd zijn, daar ben ik in het midden"; ook dus hier is Hij, laat ons Hem dus om een' zegen vragen." Hierbij stond hij op, en allen met hem, en deed hij een eenvoudig, innig gebed; daarna zeide hij, "kom laat ons nu eens zingen Ps. 103", dit geschiedde, vervolgens nam hij den bijbel op, zeggende: "Laten wij nu, voor wij een zondig mensch hooren spreken, eerst eens hooren wat God in zijn woord tot ons

zegt, en lezen wij den 9^{den} psalm, die mij nu juist in het hart is." Hij deed dit en vervolgde:

"Zoo ben ik dan nu in uw midden, lieve broeders en zusters! de meesten uwer zijn mij van aangezicht onbekend en ik hun; sommigen uwer hadden zich van mij, naar het uiterlijke, misschien eene geheel andere voorstelling gemaakt; maar dit toch doet er niets toe, ik ben zoo als ik ben, een zwak zondig mensch; maar door de genade onzes Heeren tot heden gespaard, en hoewel mijn ligchaam zwak is, zeer getroost.

"De groote daden Gods te verkondigen is ons allen aangenaam, daarom wil ik u dan ook de leidingen Gods met mij mededeelen, zoo gijlieden dit begeert; is mijne geschiedenis u echter bekend, dan zwijg ik hier liever van, en dan willen wij over wat anders spreken." Nadat door den mond van eenige broeders de begeerte der gansche vergadering, om zijne geschiedenis te hooren, hem kenbaar was gemaakt, begon hij zijne eigenlijke geschiedenis aldus:

1**

“Lieve vrienden, vroeger was ik anders dan nu, ook mijne kleeding was anders, want ik was en ik droeg het ambtsgewaad van een R. C. priester. Ik was noch beter, noch slechter dan de meesten hunner, ik had een bedorven, onbekeerd hart, en deze familie-trek had ik met alle menschen gemeen; gij lieve broeders, weet immers ook wat dat is, zoo namelijk u het hart door Gods genade veranderd en vernieuwd is geworden. Ik was dan R. C. priester, reeds is deze naam eene tegenpartij van Hem, die de eenige ware Hoogepriester is, naar de ordeninge MELCHISEDEKS; ik was zelfs reeds eenige graden opgeklommen, want bij de R. C. hierarchie gaat alles als bij de militaire stand, volgens graden en trappen. Eerst had ik dan de priesterlijke wijding ontvangen, en hiermede de magt (zoo het heette) verkregen om JEZUS CHRISTUS, op mijn woord, van uit den hemel te doen komen, om in brood en wijn (in de hostie) neder te dalen, of zoo als men zegt, de mis te bedienen; prediken mogt ik echter nog niet,

daartoe was een hoogere rang noodig, die ik dan ook weldra verkreeg; ik werd kapellaan, daarna pastoor, eindelijk werden mij de functiën van eerste pastoor of deken toevertrouwd, daar de eigentlijke deken onbekwaam werd, waardoor de pastoors in het distrikt waar ik woonde mij onderhoorig waren; ik ging alzoo goed vooruit en was ook met mijn hart en ziel roomsch, bediende de uiterlijke plegtigheden met ijver, sprak met kracht en vuur in mijne prediking tegen het lezen van kettersche boeken, vooral tegen het lezen van den bijbel, waarvan ik gehoord had dat men in *Belgie* ook reeds, door de talloze vereenigingen, vele exemplaren verspreid had. Tot een staaltje van mijne roomsche gezindheid diene het volgende: In het stadje waar ik woonde en dat 4000 inwoners telde, waren allen R. C. Alleen de notaris had eene protestantsche vrouw. Het zoo nabij zijn eener geuze was mij onverdragelijk; die besmetting was mij reeds te nabij; ik nam mij voor te bewerken dat die notaris met zijne

kettersche vrouw de stad ontruimen moest. Ik vuurde mijne gemeenteleden tegen hem aan, verbood hun hem in hunne zaken te gebruiken, en weldra dan ook moest de arme man de stad verlaten: zoo ver ging mijn onverstandige ijver.

Ik had in mijne huisselijke dienst een knecht; hoewel hem niet zoozeer noodig hebbende, hield ik dezen, daar ik een goed inkomen had, en met mijn geld haast geen weg wist, dan ook alleen voor mijn gemak; ik koutte ook wel eens nu en dan met hem en hij sprak altijd zoo juist en dikwijls in spreuken en gezegden die zeer kernachtig waren. Hij was, dit moet ik gul weg beken-
nen, veel wijzer en slimmer dan ik; soms dacht ik wel eens: waar haalt die man al die spreuken van daan; en de gedachte rees in mij op, zoude hij ook soms een bijbel hebben? Ik vroeg hem hierna, hij antwoordde mij zulks ontkennende. Ik was er echter niet gerust op, en begaf mij op een' goeden dag naar het huis zijner ouders, waar hij des nachts sliep, en vroeg den vader: "leest uw

zoon ook in den bijbel?" "Neen Heer pastoor, volstrekt niet!" "Maar leest hij dan ook iets anders?" "Ja Heer pastoor, hij leest heel veel, soms halve nachten, in een oud boek." "Haal mij dat boek eens." Na eenige wederstrevingen en uitvlugten voldeed de oude man hieraan, en bragt mij, bedenk mijn afschrik! een oude folio, hollandsche staten-bijbel, waarin mede de psalmen waren, eenige gedeelten ontbraken er aan. Ik nam hem mede naar mijn huis en ging hem dadelijk verbranden; maar hier reeds kwam God mij tegen, wat ik later besepte, het boek wilde haast geen vlam vatten, en het duurde meer dan twee uren, voor dat de vlammen het tot asch hadden verteerd. Ik vermeende eene goede daad gedaan te hebben, haalde vervolgens mijn knecht vreesselijk door, deze verzocht vergeving en alzoo bleef alles bij het oude.

Eenigen tijd daarna ontving ik een brief van den bisschop van *Luik* VAN BOMMEL, die bijzonder bij mij aandrong, om, daar de zoo gevaarlijke bijbelverspreiding zich ook tot

de streek, waar ik woonde, had uitgebreid, vooral mijne leeken ernstig en nadrukkelijk te waarschuwen zulke boeken niet te koopen, en ze aan te manen, zoo zij dit soms gedaan hadden, ze vooral ongelezen bij den pastoor te brengen; het gevaarlijke en zondige dier verminkte en vervalschte bijbels werd krachtig uiteengezet. Ik preekte dan ook weder met vernieuwde kracht en ijver tegen dat boek, hetwelk ik niet kende. Mijne redenen schenen dan ook indruk gemaakt te hebben, want zeer spoedig kwamen twee gemeentelieden tot mij, ieder met een Nieuw Testament in de hand en zeiden, terwijl zij ze mij overgaven, "Wij wisten niet, dat wij daar kwaad aan deden, Heer pastoor, het was zoo een mooi boek en zoo goedkoop (slechts een halve franc) en wij lazen daar het Evangelie van onzen Heer JEZUS CHRISTUS en dachten, dat zal zeker wel een goed boek zijn; maar daar wij nu van u vernemen dat het een kettersch, verminkt en vervalscht boek is, zoo brengen wij het tot u, Heer pastoor, handel gij er mede naar welgeval-

len.” “Lieve kinderen,” hernam ik, “nu zie ik dat gij ware geloovigen!!! zijt, ik hoop dat indien ook andere mijner leken uw slechte voorbeeld bij het koopen gevolgd hebben, zij ook nu in uwe voetstappen, ter terugkeering op den goeden weg, mogen treden.” Ik onthaalde deze lieden op een glas lekker bier en zij gingen naar hun huis terug, weinig vermoedende welk een schat zij weggegeven hadden.

Na hun vertrek nam ik die beide boeken eens in mijne hand, en dacht zoo bij mij zelve: waarlijk zij zien er netjes uit, en hoe goed koop; ik bladerde er eens in, en zag de titel, en las daarop: “overgezien en verbeterd naar den laatsten Roomschen text, door sommige Doctoren in de H. godheyd, in de universiteit van *Loven*,” op de ommezijde las ik eene Latijnsche en deze weder in het Vlaamsch vertaalde aanprijzing. (Het was een Vlaamsch Roomsche Nieuw Testament, gelijk door het Britsch en buitenlandsch genootschap uitgegeven wordt.) Wel dacht ik, dat is vreemd, eene aanprijzing van Roomsche god-

geleerden, en naar den Roomschen tekst vertaald, dat zijn zeker andere, dan die door den bisschop veroordeeld zijn; ik schreef hem hierover, en ontving weldra antwoord: "Ja wel, ja wel, dat zijn ze, die verminkte, die vervalschte boeken, waardoor men de geloovigen van onze moeder, de heilige kerk, af-trekken wil; verbrand ze, waar gij ze maar vinden kunt." Verminkt en vervalscht zijn twee onderscheidene zaken: het een is, dat men iets aflaait, het andere, dat men verdraait. Wel aan, dacht ik, nu moet ik toch eens zien, hoe valsch en arglistig die ketters toch te werk gaan, en ik haalde mijne Vulgata of Latijnsche bijbel, de eenige, die door de R. C. kerk voor echt erkend wordt, van onder mijne boeken te voorschijn. Zulk een' bijbel bezit de priester; zoo spoedig hij goed latijn lezen en verstaan kan, ontvangt hij er een, maar zelden wordt hij door hem gebruikt. De tijd wordt zoo ingenomen door het prevelen van formuliergebeden en het verrigten van onderscheidene ceremonien, en het lezen der legenden van

heiligen, dat van het lezen der Vulgata weinig of niets komt, terwijl dat ook niet sterk aanbevolen wordt. Ja, lieve vrienden, op een ouderdom van 29 jaren kende ik, R. C. priester, pastoor en deken, minder van den bijbel, dan nu reeds mijn zoontje, dat 8 jaar oud is, kent. Wel is waar, op sommige dagen wordt een stukske van het Evangelie gelezen, maar dat is bepaald opgegeven en aangewezen in die boeken, welke daartoe dienstig zijn, en verder als begraven onder velerlei andere zaken.

Ik haalde dan mijne Vulgata te voorschijn, en wilde mij eerst van de verminking overtuigen. Reeds tot mijne verwondering ontwaarde ik hier, dat er ook vier Evangelien waren, ook de Werken der Apostelen, ja de brieven van PAULUS, en alles kwam uit. — Toen ging ik de kapittels tellen, eindelijk de verzen; alles was gelijk aan de Vulgata: dat kwam mij vreemd voor, en ik zeide in mij zelven: hierin heeft de bisschop toch ongelijk, ze zijn niet verminkt. Hier was ik reeds een ketter, want volgens de leer der Room-

sche kerk is hij, die slechts de mogelijkheid der onfeilbaarheid harer uitspraken in twijfel trekken kan, reeds schuldig aan ketterij. Verminkt is hij niet, daarin heeft de Bisschop ongelijk, vervolgde ik in mijne alleenspraak, maar vervalscht, verdraaid, ja, dat zal hij zooveel te meer zijn. Ik besloot dan nu vers tot vers te vergelijken; dit ging in het begin goed, alles kwam overeen, maar het kostte veel tijd; ik bladerde dan reeds eens wat vooruit, en las daar van de broeders en zusters van den Heer; ja, daar hebt gij nu reeds die valschheid, zeide ik tot mij zelven, want volgens de leer der Roomsche kerk was mij geleerd, dat MARIA maagd gebleven was, en dan van broeders en zusters van den Heer te spreken, dit ware onmogelijk; ik nam ijlings weder mijne Vulgata bij de hand, maar ook daar stond zulks. — Dit begreep ik niet, en hier reeds begon de strijd, die zoo langen tijd geduurd heeft, het kostte mij slapelooze nachten. Ik liet den bijbel eenigen tijd liggen, maar ik begon toch reeds eenig vertrouwen in denzelfden te stellen;

want één ding, namelijk, dat hij niet verminkt was, was thans bij mij boven allen twijfel verheven, en in dezen erken ik ook nu de wondervolle leiding Gods, dat slechts een Nieuw Testament en geen geheelen bijbel mij in de handen gekomen was; want gelijk gij weet, in het Oude Testament zijn in den Roomschen bijbel ook sommige Apocryphe boeken, die in de andere weggelaten zijn; had ik nu dit ontdekt, dan hadde ik stellig gedacht: ja, zoo doen die ketters, ze laten er uit, wat hun niet aanstaat. Nu was dit echter niet het geval; hiervoor had God in Zijne ontfermende liefde gezorgd.

Van tijd tot tijd werd dat boek mij dierbaarder, maar begon zich tevens de strijd in mijn binnenste te verheffen, daar ik er meer malen gezegden in vond, die met de leer der Roomsche kerk niet overeen kwamen. U dit alles mede te deelen, zoude te veel tijd kosten, en kan ook van uw geduld niet gevergd worden. Slechts enkele trekken zullen genoeg zijn om het geheel daaruit te kunnen opmaken.

Zoo troffen mij onder anderen de woorden van CHRISTUS: "Komt allen tot mij, die belast en beladen zijn, en ik zal u verkwikken." CHRISTUS roept ze hier tot Hem, en wijst ze niet op zijne Apostelen; dit is weder anders dan mij geleerd was. De dienaren der kerk, opvolgers der Apostelen, zijn het toch, tot wie men zich ter bekoming van verkwikking aanmelden moet, en CHRISTUS had toen toch reeds zijne Apostelen, en op hen wijst hij de menigte niet, maar noodigt ze om tot Hem te komen. Was het toen anders dan nu? Maar neen, dat kan toch ook niet, de R. C. kerk heeft de onfeilbare leer van CHRISTUS en zijne Apostelen zelfs ontvangen, en kan nooit feilen, noch veranderen. Daar kwam mij de tekst te voren: "Wie kan de zonden vergeven dan alleen God!" Hier deed zich een struikelblok voor mij op. Ja, zeide ik tot mij zelven, de zonden vergeven, dat doe ik als priester; maar waarop grondt zich dit toch: de bisschop heeft mij die magt gegeven; maar had hij daartoe wel de bevoegdheid? Hier was niemand anders dan God,

die de zonden vergeven kan. Dit werd mij klaar, en ik besloot het dan ook niet meer te doen, want dat was mijn natuurlijk karakter; was ik van iets overtuigd, dan was ik zulks ten volle, en had er mijn leven voor willen geven; zoo in het natuurlijke voor de dwaling en nu door Gods genade voor de waarheid. Hem de eer in alles en van alles.

Zoo kwamen dan op zekeren Paschen, als ieder R. C. biechten en zijn hoogtijd houden moet, wederom als naar gewoonte vele leken, en verdrongen zich als het ware bij mijnen biechtstoel, die volgens de in *Belgie* gebruikelijke wijze in de kerk staat. Op eens wendde ik mij tot die schare, en zeide: “Hoor eens, lieve menschen, gij komt hier om bij mij vergeving van zonden te vragen, ik kan u die niet geven, en ik geef u die ook niet; deze moet gij bij God zoeken. (Om hen op CHRISTUS te wijzen en te spreken van de verzoening in zijn bloed, daarvan had ik nog geen kennis.) Ik wil u echter wel eenen goeden raad geven. Zij hoorden mij

aan, wel met eenige verwondering, maar luisterden toch aandachtig naar dien raad, dien ik hun, zoo goed als ik toen zelf wist, gaf.

Zoo vond ik eens in mijn' bijbel, die mij lief begon te worden, de plaats: "Er is maar één God en maar één middelaar Gods en der menschen, de mensch JEZUS CHRISTUS." Dit was nu ook gansch tegenstrijdig met onze leer. De R. C. kerk namelijk leert niet de aanbidding der heiligen, dit is zoo; wel is waar velen gaan er toe over in de praktijk, maar in de theorie of in de leer is het niet alzoo; maar wel leert zij, dat de heiligen middelaars tusschen God en den mensch zijn; voorspraken, bemiddelenden, en hier stond: JEZUS CHRISTUS is de eenige middelaar, dus ook niet zoo als geleerd wordt de voornaamste, want ook in dien zin kon deze tekst onmogelijk in het verband, waarin hij hier stond, uitgelegd worden; want las men "de voornaamste middelaar", dan moest men ook lezen, de voornaamste God en dan kwam men immers tot het veelgoden- of heidendom. Dus, noch de heiligen,

noch de maagd MARIA kunnen middelaars zijn. Mijn eerbied voor hen verminderde door dit alles geweldig, en hunne afbeeldingen in de kerk liet ik van tijd tot tijd wegnemen; van een dezer beelden liet ik een horologiekastje maken en plaatste het uurwerk er werkelijk in. Deze overtuiging had ook verder invloed op mijn gedrag, zoo als u uit het volgende blijken zal.

Iedere kerk heeft een' zekeren patroon of beschermheilige; zoo was de heilige GEERTRUDA die der mijne; deze was tevens patrones tegen de ratten en muizen, en op haren feestdag werd eene groote kuip met water gevuld, hier over sprak ik dan een zegen in naam van de H. GEERTRUDA uit, en dan kwamen de boeren met koorn of andere vruchten des velds beladen, hetwelk zij mij gaven en in ruil daarvoor een fleschje of een kruikje van dit water ontvingen, om dit vervolgens op hunne zolders en in hunne schuren te sprengen, als probaat middel tegen de ratten en muizen. Dit stuitte mij thans tegen de borst, en toen de landlieden

op St. Geertruidsdag weder met hun koorn enz. aankwamen, zeide ik: Hoort eens vrienden, neemt uw koorn enz. maar weder mede, want dit water helpt niet tegen de ratten en muizen, dit is nu maar gekheid; koopt liever een paar goede katten, die zullen u beter dienst doen. De boeren vertrokken, schudden wel eens het hoofd over mij, maar erkenden toch: "Heer oom is toch niets inhalig, hij is tegen zijn eigen voordeel, want hij bekwam hierdoor toch eene goede winterprovisie." Mijne lieden beminden mij en dachten, als Heer oom het zegt, zal het ook wel zoo zijn.

Ik deed dit alles in de meening, dat niemand buiten mijne gemeente hiervan iets vernam, ik bekommerde mij ook hier niets over en ging maar gestadig voort mijn bijbeltje te onderzoeken. Van kaartspel en goeden sier met collega's kreeg ik een afkeer, mijn' kapelaan of andere pastoors, die mij bezochten, vonden mij dikwijls in mijn bijbel lezen; zij maakten hierover nimmer eenige aanmerking; want daar ik als deken

een hooger rang in de kerk bekleedde dan zij, zoude dit eene zonde tegen de hierarchie geweest zijn. Om uit de R. C. kerk te gaan, daaraan dacht ik zelfs geen oogenblik; ik meende dat ik alles nog doen moest. Eindelijk besloot ik tot de groote inconsequentie, om uit dat boek, dat ik van den preekstoel zoo streng veroordeeld had, nu zelfs van tijd tot tijd der gemeente een geheel of half kapittel voor te lezen, en daarover te preken, zoo goed als ik konde, dat ik nu echter kan zeggen dat vrij wonderlijk was; mijne leeken vonden het echter zeer mooi en soms vloeiden hen tranen uit de oogen en ieder riep: “wat preekt onze pastoor toch kostelijk!”

Tusschenbeide werd mijn' inwendigen strijd heviger; zoo las ik ook: “uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof en dat niet uit u, het is Gods gave.” Van genade verstaat de R. C. niets; hier is het alles werken, ijdele vruchteloze werken; dit streed dus geheel tegen hare leer, en ik konde dit niet vereenigen. Daarbij las ik ook de bedreigingen des Heeren tegen de

Fariseën en Schriftgeleerden, omdat zij Gods bevel vertraden en menschelijke inzettingen daarvoor in de plaats stelden. Was ook ik niet een derzulken? Er begon bij mij een gevoel van schuld te komen, en hoe pijnlijk is het als men alleen dat gevoel en niet de vertroosting kent. Had ik nu maar kunnen bidden, maar dat verstond ik volstrekt niet; bidden doen de R. C. geestelijken nimmer, want het prevelen en lezen van soms 600 maal op eenen dag herhaalde formulier-gebeden, kan geen gebed genoemd worden; het is een werk, een vervelend en vermoeijend werk, geen zielszucht tot God.

De zwaarste strijd wachtte mij echter nog: zij was over het misoffer. In den brief van PAULUS aan de Hebreëen las ik: "CHRISTUS is éénmaal geofferd, en door ééne offerande heeft hij in eeuwigheid volmaakt degenen, die geheiligd worden." Één offer, éénmaal, en ik offerde CHRISTUS dagelijks in de mis, en velen met mij, duizenden, millioenen malen werd hij dagelijks, wekelijks geofferd, in de onbloedige offerande der mis, en hier stond:

“CHRISTUS één slagtoffer voor de zonde geofferd hebbende, is in eeuwigheid gezeten aan de regterhand Gods;” en ik en de andere priesters deden CHRISTUS dagelijks in de hostie nederdalen en die ouwel, dat brood was voor bederf vatbaar, vele voorschriften doelen daarop, om hetzelfde hiervoor te bewaren; maar was nu dat brood waarlijk CHRISTUS, hoe kon dit dan bederven? Dit gaf mij veel strijds, en het bedienen der mis na te laten, dat kon ik niet, dan hield ik op priester te zijn. Ik tobde en zuchte en streed hier over; mijne rust was weg, ik had geen lust in mijn leven meer.

Op zekeren dag kocht ik een partijtje oude boeken, waaronder sommige geschriften tegen de hervorming; in een dezer vondt men ook eenige uitdrukkingen der hervormers terug gegeven, welke dan vervolgens fel bestreden werden. Eene uitdrukking van LUTHER trof mij, waarbij hij, over het avondmaal sprekende, gezegd had: “het brood en de wijn is niet veranderd in het ligchaam en bloed van CHRISTUS, maar

CHRISTUS is onder, in en met het brood en den wijn." Dit dacht mij, gaf een goeden zin en in mij zelve zeide ik: wel LUTHER heeft gelijk. Ik begon vertrouwen in LUTHER te krijgen en mijn afkeer tegen hem als een door de hel uitgebroeiden ketter, begon te verminderen. Nu zoude ik wel eens gaarne een Lutersche hebben willen spreken, maar hiertegen zag ik toch ook vreesselijk op. Ik, R. C. priester en pastoor in onderhoud met een zoodanige, die mij steeds als afschuwelijk was voorgekomen, dat was te veel.

Ik kon echter geene rust bekomen en dacht dan ook somtijds: welnu met één gesprek zijt gij toch niet bedorven; niemand behoeft het te weten, en mogelijk wordt u alles klaar.

Na dat deze strijd lang geduurd had, besloot ik eindelijk toch den stouten stap te wagen. Ik ging dan op reis naar *Aken*, mijne huisgenooten zeggende, dat ik aldaar eens een bad zoude gaan nemen. Deze leugen bezwaarde mij niets, want in de R. C. kerk wordt de leugen slechts als eene kleine

zonde aangemerkt, eenige dagen langer in het vagevuur, ziedaar de straf; door een paar missen kan hierin voorzien worden, en dan een leugen om best wil is bijna geen zonde. Ik ging dan naar *Aken*, dat ongeveer tien uren van mijne toenmalige standplaats gelegen was. Aldaar komende vroeg ik naar eene Lutersche kerk, en vernam ik of er niet een Lutersche pastoor (ik kende niet eens den titel der protestantsche geestelijken) in die stad woonde. "De Pfarrer meent gij, ja wel mijnheer, die woont daar en daar;" een man bragt mij naar het huis des pfarrers, wees mij hetzelfde aan en ging heen. Daar stond ik nu voor het huis des protestantschen leeraars, maar het gezicht alleen van het huis, maakte een zoo ontzettenden indruk op mij, dat het mij was als of er een zwaar gewigt op mijne borst drukte; zoo nabij, ja voor het huis, gereed om er in te treden, van een zoo geheel verdoemd mensch; ik schrikte van mij zelven, en de booze vijand stelde allerlei schrikbeelden aan mijne beangste ziel voor; ik vlood

heen, zoo snel mijne voeten mij dragen konden, en rustte niet voor dat ik weder in mijne pastorie zat, en langen tijd dacht ik er zelfs niet meer over, om dit waagstuk te ondernemen.

Na eenigen tijd kwam echter mijne onrust weder, en begon ik mijn gehouden gedrag als kinderachtig te beschouwen, en wederom rijpte bij mij het voornemen, om toch eens eenen protestantschen of lutherschen leeraar te gaan spreken. Ik begaf mij dan op nieuw op reis naar *Aken*, maar terwijl ik onderweg eenige informatiën inwon, trof ik juist een protestant aan, die mij zeide: Gij behoeft daarvoor niet naar *Aken* te gaan, hier in de nabijheid te woont een protestantsch leeraar. Ik ging terstond derwaarts en liet mij het huis van dien man aanwijzen; er ingaan durfde ik echter nog niet, mijn hart was te beklemd; vele malen op dien dag liep ik het huis voorbij, zonder er echter in te gaan; ik bleef dien nacht in dat plaatsje over, slapen kon ik echter den geheelen nacht niet; velerlei gedachten doorkrujsten mijne

ziel, bijna was ik weder besloten om naar mijne pastorie terug te keeren. Den volgenden dag vermande ik mij echter, ik ging naar het huis des leeraars, trad op de stoep, trok aan de schel, en, en ik liep niet weg, hoezeer ook mijn hart geweldig klopte; de deur werd mij door een' jongen man, die zonder jas met een hamer in de hand eenige kleine huisselijke arbeid scheen te verrigten, opengedaan. Mijn moed keerde weder, en toen hij bij mijne vraag naar den leeraar, geantwoord had, dit zelf te zijn, week mijne vrees geheel; hij zag er niets verschrikkelijk uit, zijn uiterlijk boezemde mij zelfs vertrouwen in, en hem aansprekende werd ik meer en meer vrijmoedig; maar hij daarentegen scheen eenige vrees voor mij te koesteren, en zoo ik nader vernam, had hij mij toen voor een Jesuit aanzien, en zich van mijn bezoek niets goeds voorgesteld; ik stelde hem echter gerust, de redenen van mijne komst tot hem kortelijk mededeelende; hij verzocht mij hem te volgen, en ik kwam alzoo in zijne huiskamer;

daar stond eene wieg waarin een slapend kind lag, een ander kind speelde in de kamer; het werd mij zoo wel aan het hart bij dit gezigt, en ik begon in mijnen geest vergelijkingen tusschen zijnen en mijnen toestand te maken; de zijne kwam mij zoo natuurlijk, de mijne daarentegen zoo onnatuurlijk voor. Zijne vrouw kwam ook weldra in de kamer en zag mij met een' wantrouwenden blik aan; daar zij mij echter zoo druk en levendig met haren man hoorde spreken, veranderde ook hare houding jegens mij, zij werd vriendelijk en spraakzaam en mengde zich somwijlen in ons gesprek.

Mijne aankomst en eerste oogenblikken in dit huis waren mij zeer aangenaam, maar met droefheid en afkeer verliet ik hetzelfde; want toen ik mijnen strijd over het H. Avondmaal mededeelde, en inlichting verzocht ter nadere uitlegging der uitdrukking van LUTHER, antwoordde hij mij: O! die opvatting van LUTHER, die is haast zoo goed als Roomsche; CHRISTUS is volstrekt niet bij het Avondmaal tegenwoordig; het is eenvoudig slechts eene

maaltijd ter Zijner gedachtenis. Deze uitlegging stuitte mij tegen de borst, en na twistende het huis verlaten en in mijne pastorie wedergekeerd te zijn, riep ik uit: Neen arme, maar toch geliefde R. C. kerk, ik houd het liever met u, ondanks al uwe gebreken; CHRISTUS volstrekt niet bij het Avondmaal tegenwoordig, welk eene schrale, sobere, niets voor het hart gevende leer; en ik hechtte mij weder op nieuw aan de R. C. kerk, en lang liet ik mijn' bijbel liggen.

Van tijd tot tijd verhief zich echter de strijd weder, hoezeer de duivel alles deed, om mijne ziel voor onderzoek bevreesd te maken. Gods genadige liefde liet mij niet los, en Hij bestuurde het, dat ik een dagblad, een R. C. blad, in handen kreeg, waar de onderscheidene secten in *Belgie* opgesomd werden. Ik las daarin van zoo vele R. C., zoo vele Israëlitën, zoo vele Evangelieschen (zoo worden de protestanten in *Belgie* genoemd). Evangelieschen, dat is een schoone naam dacht ik, (van Luthersch, Calvinist en Protestantsch had ik eenen afkeer gekregen);

Evangelieschen is zeker iets anders; dat sloeg op wat ik in mijn bijbeltje meermalen gelezen had; Evangelie — Evangelieschen.

Ik besloot eens bij een hunner inlichtingen in te winnen, bijzonder over dat wat mij zoo veel strijd koste, en vertrok naar *Antwerpen*. Aldaar aangekomen, vroeg ik eenen man op straat of hij niet een Evangeliesch leeraar kende of wist te wonen. Neen, was zijn antwoord, een zoodanigen ken ik niet; ik herhaalde mijne vraag aan sommige voorbijgangers, niemand kon mij te vreden stellen; wat, zoude dan die opgaaf wegens Evangelieschen niet juist zijn? Ook dat konde ik mij niet begrijpen. Door mijn gedurig vragen, had zich een hoop volks om mij verzameld, 't welk door een' colporteur opgemerkt werd; deze een R. C. geestelijke hoorende vragen naar een' Evangelieschen, wendde zich tot mij en beloofde mij bij zulk eenen te zullen brengen.

Ik volgde den man en weldra stond ik voor het bedoelde huis: ik belde aan; eene jonge vrouw deed mij open, en op mijne

priester; maar vertrouw mij; ik zal u niet verraden; gij hebt van mij niets te vreezen.” “Kom met mij mijnheer!” zeide hij vriendelijk en nam mij mede naar zijne studeerkamer, zoodat ik ten minste hier van zijne vrouw verlost was.

Op zijne kamer gekomen zijnde, noodigde hij mij te gaan zitten en vervolgens mijne geschiedenis openhartig, zonder eenige terughouding, mede te deelen. Ik voldeed aan dit verzoek, en verhaalde hem mijnen strijd en mijne ontmoetingen, niets verzwijgende. Hij liet mij geheel uitspreken, zonder mij eene enkele maal in de rede te vallen; toen ik geëindigd had zeide hij met een ernstige stem: “laat ons bidden mijnheer!” Hij knielde neder, ik volgde werktuigelijk, en nu begon hij den Heer te danken en te bidden op eene wijze die mij bijzonder trof. Daar kwam een gevoel in mijn hart als of ik mij in den hemel bevond; zoo iets had ik nimmer gehoord. Ja, dat was godsdienst! Nu vatte hij het woord weder op en zeide: “Mijnheer laat ik u ook nu eens mijne

geschiedenis mededeelen. Ik ben hier sedert kort bij deze zeer kleine evangelische gemeente aangesteld; nu juist drie dagen geleden wandelde ik door de stad, eene menigte volks stroomde uit en naar de kerken, terwijl zich vele, door hunne kleeding kenbaar zijnde priesters, onder deze menigte bevonden. O, dacht ik bij mij zelve, ongelukkige schapen, die daar omdwalen zonder herder; ja zonder herder, want zij, die zich alzoo noemen, zijn het niet, want zij ook kennen den eeuwigen herder en leidsman hunner zielen niet. "O Heere Jezus," zoo verhief zich mijne zielszucht, "ontferm u over deze ongelukkigen, die niets weten, wien gij niet gepredikt wordt, die niet kennen de vergeving in en door uw bloed, och geef mij in uwe genade een' priester dien weg bekend te mogen maken; en dat hij voor velen dier ongelukkigen ten zegen zij!" Dit was mijn gebed nu juist drie dagen geleden, en heden komt gij tot mij; de Heer heeft mijn gebed verhoord. Gij mijn vriend, zult nog eenmaal het zuivere Evangelie in *Belgie* verkondigen.

Dat nimmer, antwoordde ik, ik zal blijde zijn rust te hebben, en voor mijn tijdelijk bestaan, welnu, kan ik les geven, desnoods werken; hiertegen zie ik niet op. Mijn nieuwe vriend was echter niet van zijn geloof af te brengen, dat de Heer zijn gebed niet slechts ten halve, maar geheel verhoord had. Wij spraken lang met elkander en herhaalden dit onderhoud dikwijls. Ik bevond mij hier zoo wel, ik was als in den hemel; hier leerde ik kennen, wat godsdienst was. Ik bleef twee dagen bij hem. Eindelijk zeide hij tot mij: "hoor eens, waarde vriend, gij moet nu naar uwe pastorie terug keeren." "Ik blijf liever hier," was mijn antwoord, "ik wil van hier aan den Bisschop om mijn ontslag schrijven." "Neen!" hernam mijn vriend, "alles moet ordelijk toegaan; aan uw' goeden naam is veel gelegen; want God heeft groote dingen met u voor; gij zult hierna nog het Evangelie prediken." Op mijne herhaalde weigering en betuigden weerzin, antwoordde hij: "nu, in allen gevalle, aan uw' goeden naam is veel

gelegen; ga nu terug naar uwe pastorie; na verloop van eenige dagen zal ik u bezoeken.” “Ga maar dadelijk met mij mede,” vroeg ik hem dringende; hij echter liet mij alleen trekken.

Ik keerde weder naar mijne pastorie terug, maar bediende de mis niet meer, en reikhalzend zag ik naar de komst van mijnen waardigen leeraar uit; de tijd duurde mij lang; na vijf dagen kreeg ik een brief van hem, waarin hij mij meldde. dat hij den volgenden dag komen zoude, terwijl hij mij vroeg, hem af te halen van Ik verzuimde niet ter bestemder tijd aldaar te zijn; en weldra wandelden wij te zamen naar de pastorie; — ik was in mijne gemeente bemind en dit werd spoedig door hem bemerkt; — “ja, nu zie ik,” zeide hij, “dat het een werk uit God is; er is zoo veel bedrog in de wereld, ik moest mij met eigen oogen overtuigen of er ook soms iets anders onder schuilde, ik zie nu, het is een werk des Geestes, het is van God; wij zullen dan nu maar te zamen uw verzoek om ont-

slag aan den Bisschop opstellen.” Hij deed dit in bescheidenen vorm, zonder de redenen op te geven; “dit is niet noodig en vroeg genoeg, zoo men u hiernaar vraagt,” werd door hem als antwoord op mijne vraag deswegens gegeven. Ik schreef het over, en bezorgde het op de post; — maar ik ontving hierop geen antwoord; ik herhaalde mijn schrijven, en ontving van den Bisschop tot antwoord deze korte en vriendelijke regelen: “Mijn zoon! kom zelfs tot mij, gij weet, gij hebt aan mij een vriend en vader.”

Ik begaf mij dan naar *Luik*, waar de bisschop resideerde; onderweg bedacht ik en herhaalde ik meermalen, wat ik hem zeggen zoude. Ik had mij sterk gemaakt, maar het was eene sterkte in eigen kracht, die zich weldra in zwakte openbaarde. Hoor, hoe het mij hier verging.

Aan het bisschoppelijk paleis aangekomen zijnde ontmoette ik weldra den bisschop. “Hoe, mijn lieve MAASDIJK, zijt gij daar; kom, dat is goed, ik ben blijde u te zien;” en met een voerde hij mij in eene kamer,

waar een zijner grootvicarissen (bij zijne absentie plaatsbekleeders) gezeten was. "Ziet, mijn heer, onze lieve broeder VAN MAASDIJK, deze is mijn beste, ijverigste pastoor in mijne geheele diocese." Na eenigen tijd gezeten te hebben, ging hij tegenover mij zitten, nam mijne beide handen in de zijnen, en op eenen vriendelijken innemenden toon voer hij vragende en antwoordende tegelijk, zonder mij ook maar een oogenblik aan het woord te laten komen, voort: "Wel, mijn beste jongen, gij hebt uw ontslag gevraagd; wel, hoe komt u dit in het hoofd? Gij studeert te veel, gij denkt te diep, gij zijt melancholiek; gij moet eens een reisje doen, hetzij naar *Italie*, hetzij naar *Wiesbaden*; spreekt er maar eens met een Docter over, wat het beste voor u is. De kosten! o, dat is niets, uw toelage zal vermeerderd worden; wij hebben dit wel voor onzen goeden MAASDIJK over; uw ontslag! wel kom, gij zijt nog veel te jong, en gij zijt op eenen goeden weg; nu reeds deken, een hoogen rang in de kerk wacht u, en gij zijt hem waardig." Op der-

gelijke wijze onderhield hij zich met mij; hij was altijd zeer welgezend jegens mij geweest, — dat wij beiden Hollanders waren, had hiertoe zeker mede veel bijgedragen. — Ik was dien middag bij hem aan tafel genoodigd, hij had voor niemand anders dan voor mij oog en oor. Hij overlaadde mij met de meest vriendelijke en beleefste betuigingen. Bij het verlaten van het paleis, toen ik nog een woord wilde spreken, benam hij dit weder, door op de vriendelijkste wijze der wereld te zeggen: “zie zoo lieve MAASDIJK, nu is het immers goed, nu zijt gij immers te vreden, niet waar, gij zijt zulks, ik zie het u aan; nu, kom spoedig maar eens terug.” Niets dan eene stomme buiging werd tot antwoord op al deze woorden gegeven, en ik verliet het paleis, terwijl ik het eigenlijke doel mijner reis geheel gemist had.

Op mijne terugreis gevoelde ik mij zwaarmoedig, ik had een pak op mijn hart, ik kon niet verder. Op de eerste plaats, waar ik aankwam, ging ik in de herberg, vroeg om papier, pen en inkt, en nu stortte ik

mijn hart schrijvende uit; alles wat ik had willen zeggen, schreef ik nu, en voegde er tevens bij, dat de vriendelijkheid des bisschops mij verhinderd had te spreken; ook dat ik, wat hem persoonlijk betrof, nimmer iets anders dan goedheid en liefde van hem genoten had, waarvoor ik hem hartelijk dankte, maar dat ik echter vast besloten was, en geene terugkeering mogelijk.

Toen ik dit gedaan had, viel mij het zware pak van het hart, ik keerde welgemoed naar mijne pastorie terug. Ik ontving echter geen antwoord. Van tijd tot tijd kwamen verscheidene pastoors, met wie ik in vriendschap leefde, mij bezoeken, — ik geloof dat de bisschop hun een wenk gegeven had; zij vermijdden alles, wat het punt in quaestie betrof, maar zeiden alleen, dat het jammer zoude zijn, zoo ik mijn ontslag nam, dat ik hierover naderhand grooten spijt zoude gevoelen, enz. enz. Ik behandelde hen allen vriendelijk, maar zeide aan een ieder hetzelfde, namelijk, dat ik vast besloten was, om, zoo mijn ontslag nog niet

gegeven werd, dit dan zelf in te dienen. Daar er nu ook geene tijding van den bisschop kwam, besloot ik dan ook hiertoe; ik diende mijn ontslag in en vroeg hierop zijne bekrachtiging. Deze kwam dan ook weldra, begeleid door eenen vriendelijken brief van den bisschop, waarin hij schreef, dat het hem innig speet, dat hij mij echter zijne vriendschap niet ontzegde en zijn huis steeds voor mij openstond. Hij verzocht mij alleen zoo lang te vertoeven, totdat hij op eene voegzame wijze deze belangrijke betrekking had laten vervullen. Ik beloofde hem dit, hem echter tevens mededeelende, dat ik geene functien meer waarnam.

Weldra ging ik tot den verkoop mijner goederen over. De boeren, die mij lief hadden, wilden gaarne iets ter gedachtenis hebben, zoodat alles veel geld opbragt. Na de aankomst des nieuwen pastoors ijde ik naar mijnen man te *Antwerpen*, en wij beiden waren regt verheugd.

Ik ontving nu dagelijks onderwijs, en wij dogmatiseerden druk met elkander, ja som-

wijlen twistten wij wel eens te zamen, want hoezeer ik de waarheid had lief gekregen, ze was noch aan mijn hart, noch aan mijn verstand geheiligd, en ik was op weg om een' fijnen werkheilige te worden, denkende, dat ik, door voor de waarheid zooveel opgeofferd te hebben, hiermede een regt verdienstelijk werk gedaan had.

Ik ging elken Zondag naar de kerk, waar mijn vriend het Evangelie verkondigde. Reeds dikwijls had hij de waarheid verkondigd: "uit genade zijt gij zalig, door het geloof, en dat niet uit u, want het is Gods gave." Ik had dit tot heden nog niet verstaan; maar op zekeren Zondag werd het mij klaar; Gods geest was mij te sterk geworden, mijn hoogmoed was gebroken en in mijn hart daalde die zalige gewaarwording van het geloof in Gods liefde in CHRISTUS neder. Mijn hart was vernieuwd, ik was door den Heiligen Geest wedergeboren, ik was een nieuw mensch geworden. O! welke zalige gewaarwording een kind Gods te zijn, gij kent die immers, lieve broeders en zusters!

ik behoef u niet te beschrijven hoe zalig, hoe liefelijk dat is.

Op raad van mijnen vriend vertrok ik na eenigen tijd naar de Evangelische akademie te *Genève*. “Wilt gij dan niet tot predikant studeren,” zeide hij, “welnu, dan is het goed om u verder in de talen te oefenen, terwijl gij dan met het geven van onderwijs hierin uw brood zult kunnen verdienen.”

Ik ging naar *Genève*, begon weldra bij de levende ook de doode talen te leeren, begon in de theologie te studeren, en het gebed van mijn' Antwerpschen vriend werd geheel verhoord; ik keerde als Evangeliedienaar naar *Belgie* terug, en verder, de tijd is te kort, mijne lieve vrienden, om u meer hiervan mede te deelen; alleenlijk wil ik u nog de strijd verhalen, die ik eenigen tijd na mijne terugkomst in *Belgie*, toen ik reeds gehuwd was en een kind had, onderging, — alleen dan dit nog.

Ik was te *Leuven* het Evangelie predikende en mij zelven gelukkig gevoelende. Daar bleef mij echter één ding over, dat mij veel

inwendige strijd kostte, namelijk, waar de zichtbare kerk te vinden. Bij Rome was wel eene zichtbare kerk, maar deze was de regte niet, deze konde ze niet zijn, in haar toch was geene vrije zuivere Evangelie-verkondiging; zij had leeringen der menschen boven het woord en de leere Gods gekozen. In plaats van CHRISTUS als haar eenig hoofd te erkennen, geloofden zij in een plaatsbekleeder, die een zondig mensch was; maar bij de protestanten was zooveel scheuring, om bijzaken weigerde men elkander soms de broederhand, dit kon toch ook niet goed zijn, dit toch had CHRISTUS zeker niet bedoeld. Hij toch had in het hooge priesterlijk gebed zijnen Vader gebeden: "Dat zij allen één zijn, gelijkterwijs gij Vader in mij en ik in U, dat zij ook in ons één zijn." Die eenheid was echter niet te zien, en zoo men de menschen uit de gemeenschap der R. C. kerk trok, in welke gemeenschap bragt men ze dan? In de R. C. kerk zoo als die was te blijven, ware onmogelijk; maar deze te hervormen, de kerk in de kerk?

dit alles waren vragen, die mij veel bezig hielden.

Tenzelfden tijde kwam ik in aanraking met twee Puseyisten uit *Engeland*. Puseyisten vertegenwoordigen eene rigting die in de Episcopale of lands kerk, die hoewel in de leer met de hervormden instemmende, echter in de hierarchie, ceremoniën enz., veel overhelling tot de R. C. toont; dezen waren dit volmaakt met mij eens.

Terwijl deze inwendige strijd veel van mijne gemoedsrust wegnam, ontving ik een' brief van den Heer VAN DER HOEVEN, professor aan de hoogeschool te *Leuven*, iemand met wien ik vroeger gestudeerd had, en die op de akademie onder den naam van de "magere student" bekend was, van den volgenden inhoud: "Lieve MAASDIJK, mijn hart verlangt u te ontmoeten; kom eens spoedig bij mij, enz. enz." Ik schreef hem, "dat hij zeker niet wist wat met mij gebeurd was, want dat ik gansch veranderd was, opgehouden had R. C. priester te zijn, nu gehuwd was, en thans Evangelisch leeraar." "Dat alles

weet ik,” antwoorde hij mij, “maar ik be-
geer zeer om u te ontmoeten.” Hij bepaalde
mij een tijd wanneer hij mij kon afwachten.

Ik ging den volgenden dag het gevraagde
bezoek brengen, en werd allervriendelijkst
door hem ontvangen. “Gij behoeft mij niets
te zeggen, mijne waarde,” voerde hij mij te
gemoet, “ik weet alles; wij hebben u stipt
nagegaan. Wij dachten, dat ligtzinnigheid u
tot het doen van dezen stap verleid had, of dat
hiermede andere slechte zaken gemengd wa-
ren. Wij hebben het tegendeel vernomen;
gij zijt een braaf en eerlijk man, iemand
die in vele opzigten gelijk heeft; uwe pre-
diking is goed, zie (hier toonde hij mij mijne
preeken, die ik te *Leuren* gedaan had, en
die hij door verspieders had laten opschrijven)
zie, hier zijn uwe preeken, gij verkondigt daarin
dierbare waarheid: CHRISTUS is het begin, mid-
den en einde derzelve, en zoo moet het zijn.
De R. C. kerk is verbasterd, zij heeft in veel
misdreven, maar zij kan hervormd worden;
uwen uitgang *alleen* uit haar is af te keu-
ren; maar veler oogen zijn op u gevestigd.

Gij kunt tot een' grooten zegen zijn; gij moet in dezelve tot hare hervorming werkzaam zijn." "Maar ik ben gehuwd, ik heb reeds een kind." "O, dat is niets, wij zullen den paus dispensatie vragen; hij is hierover reeds gepolst. Gij kunt uwe vrouw behouden, gij kunt vrijelijk het Evangelie verkondigen; wij zullen u eene goede betrekking bezorgen, en met Gods hulp kunt gij onbeschrijfelijk veel tot nut der kerk in haren eigenen boezem werkzaam zijn."

Zoo sprak mijn voormalige vriend, toen de magere student, nu een zwaarlijvige professor, (zoodat ik hem in het eerst niet kende), langen tijd tot mij, en geheel in de wolken, mijn lievelings denkbeeld, sedert eenigen tijd, mogelijk te zien verwezenlijken, keerde ik tot mijne vrouw terug en verhaalde haar mijne ontmoeting.

"Geloof hem niet, mijn lieve!" zeide zij tot mij, "vertrouw hem niet, hij is een Jezuit, en het is een strik, dien men u spant, wees voorzigtig." "Neen," antwoordde ik, "dat kan niet zijn; hij sprak zoo goed, zoo

natuurlijk, het is zeker een weg Gods." — Mijne vrouw was echter niet te overtuigen, en hield stijf en sterk vast, dat het een streek was, dien men mij spelen wilde; ik dacht er anders over, en waarlijk ons zoo genoegelijk huiselijk leven werd hierdoor meermalen verstoord.

Nu en dan bezocht ik professor VAN DER HOEVEN, die steeds dezelfde bleef. "Hoor eens," zeide hij tegen mij, "de zaak is te belangrijk, om daar zoo spoedig toe te besluiten; hiertoe mag wel alles rijpelijk overwogen worden, en tot overdenking is stilte noodig. Ga eens eenigen tijd op eene stille plaats, bij voorbeeld in een of ander klooster; gij kunt hier natuurlijk uit, wanneer gij wilt, en zijt geheel vrij in al uwe bewegingen." Hij praatte mij dit zoo mooi voor, dat ik er eenigzins ooren naar begon te krijgen. Mijne vrouw was er echter geweldig tegen, en waarschuwde mij, maar te vergeefs; ik konde die herhaalde betuigingen niet wantrouwen, zij kwamen mij voor zoo oprecht te zijn.

Ik ging dan heen, mijne vrouw stemde toe hoewel bitter bedroefd, ik vertroostte haar met de belofte van dagelijks te zullen schrijven, dat zij ook mij moest belooven te zullen doen, en dat ik uiterlijk na veertien dagen terug zoude komen. Ik vertrok met VAN DER HOEVEN naar het klooster te De pater Gardiaan ontving mij zeer vriendelijk; alleen deze woorden wekten eenigzins mijne achterdocht op: "Mijn lieve MAASDIJK," zeide hij, "ik hoop, dat gij binnen de stille kloostermuren die rust moogt vinden, die gij daar buiten te vergeefs zocht." "Ja maar," antwoordde ik, "ik kom hier als een vrij man, en ik moet er uit kunnen, als ik wil, en protesteer bij voorraad tegen iedere poging, die men mogt aanwenden, om mij tegen mijn zin er in te houden, ik ben geen R. C. priester meer, maar alleen," en hier ontvouwde ik hem mijne redenen, die mij hadden doen besluiten een wijle alhier te vertoeven. De pater, die achter mij stond, had hem zeker een teeken gegeven, dat hij dit alles maar zonder tegenspraak moest aannemen; ten

minste hij antwoordde in alles toestemmend; VAN DER HOEVEN verliet ons, en ik bevond mij binnen het klooster.

Hier was mij eene goede kamer ingeruimd, en alles goed en gemakkelijk ingerigt; ik had ook boeken en schrijfgereedschap medegenomen, en ik heb aldaar zelfs nog eenige hoofdstukken uit de Hebreën uit het Grieksch in het Vlaamsch vertaald. Van tijd tot tijd kwam de pater Gardiaan mij eens opzoeken en een uurtje met mij praten. Het was een lieve man en ik sprak gaarne met hem, en hij scheen mij gaarne te hooren. Eens sprak hij mij van de moeder Gods en hare voorspraak. "De moeder Gods ken ik niet," zeide ik tot hem, "ik ken alleen de moeder van CHRISTUS zooveel het vleesch aangaat, en wat hare voorspraak betreft, ook zij is alleen door het geloof in haren zoon zalig geworden, en alzoo geloof ik, in den hemel; maar voorspraak, neen; daar is maar één middelaar Gods en der menschen, de mensch CHRISTUS JEZUS; en alleen door zijn verzoenend bloed is de vergeving onzer zonden,

alleen door het geloof in Hem te verkrijgen. Hij stemde mij dit toe, en zelfs geloof ik, dat deze woorden aan zijn hart geheiligd zijn; want toen hij bij eene bloedspuwing, welke hem ook den dood gedaan heeft, velen der aanwezigen hoorde jammeren en klagen over dat kostelijk bloed van den eerwaarden pater Gardiaan, zeide hij: "O, bekommer u niet over dat vuile leelijke bloed van een zondig mensch, maar denkt liever over het dierbare bloed onzes Zaligmakers ter vergeving onzer zonden vergoten."

Den eersten dag na mijne aankomst had ik reeds een brief van mijne vrouw gewacht, ik had haar dadelijk geschreven, maar de brief kwam niet; ik maakte mij reeds eenigzins ongerust, maar vond toch verscheidene redenen, die haar het schrijven hadden kunnen beletten; den volgenden dag weder niets ontvangende steeg mijne ongerustheid, en op den derden besloot ik zelf de redenen hiervan te gaan onderzoeken. Men hield mij op vriendelijke wijze tegen; maar daar ik naar niets luisteren wilde, en mij gereed maakte

heen te gaan, werd ik voor dezen keer hierin verhinderd, door dat men mij eindelijk een brief van mijne vrouw ter hand stelde, die men zeide, daar zoo juist ontvangen te hebben. De brief was eenigzins stijf en gedrongen; mijne vrouw meldde mij, dat zij door eene ligte ongesteldheid van ons kind verhinderd was geweest vroeger te schrijven, dat die ongesteldheid weder geweken was, dat zij zich wel bevond, hoewel naar mijne terugkomst verlangende, enz. enz. Ik was dus nu weder voor een wijle gerustgesteld.

Terwijl ik over het denkbeeld der zichtbare kerk nog steeds een sterken inwendigen strijd had, werd dat mij op eens duidelijk bij het lezen van 2 Timotheus 2: 19. "Evenwel het vaste fundament Gods staat, hebbende dezen zegel: de Heer kent degenen, die de zijnen zijn; en een iegelijk, die den naam van CHRISTUS noemt, sta af van ongerechtigheid." Ja, zoo is het, zeide ik tot mij zelven, zoo is het, de Heer kent degenen, die de zijnen zijn. Hij zal ze dan ook wel bijeen vergaderen, en zoo wij Hem kennen, Hij kent

*

ons; zoo wij in Hem ons hoofd hebben, be-
 kommen wij ons dan ook slechts niet te
 veel over de vraag, waar de leden des lig-
 chaams zijn; de Heer weet toch waar zijn
 ligchaam, zijne gemeente is. Hij bestuurt,
 Hij leidt zijne gemeente; Hij zal alles wel
 maken. Neen, nu begeer ik met een PAULUS
 niets anders te weten, dan JEZUS CHRISTUS
 en dien gekruist, dit zij voortaan mijne leuze,
 en als een gevolg daarvan, die den naam
 van CHRISTUS noemt, sta af van ongerechtig-
 heid. De troost en kalmte, welke mij dat
 door 's Heeren genade in mijne ziel bragt,
 was groot; mijn strijd had opgehouden, neen
 geen terugkeer tot de R. C. kerk, maar een
 ijverig verkondigen van CHRISTUS en dien
 gekruist, was voortaan mijne roeping, —
 en zij bleef dit, en is dit nog steeds.

Daar nu datgene, waartoe ik de stille
 eenzaamheid gekozen had, bij mij uitgemaakt
 was, zoo verlangde ik nu weder sterk naar
 huis, naar mijn huisgezin. Op allerlei vrien-
 delijke wijze zocht men mij dit te beletten,
 dan door deze tegenwerping, dan door gene;

ik begon te gelooven, dat ik niet vrij was. Op zekeren dag in den tuin wandelende, zag ik een paar paters bezig een wijngaard te snoeijen, die tegen een dertien voet hooge muur, welke het geheele klooster omringde, groeide; daarbij stond een ladder, ik liep denzelfven op; zeggende: "ik wil eens zien wat hier buiten is." Op de bovenste trede des ladders zag ik over den muur; aan de andere zijde was de straat der stad, in welke het klooster gelegen was.

Ik wilde vertrekken, maar de pater Gardiaan, had eene bloedspuwing gekregen en was gansch niet buiten gevaar, — en niemand mogt zonder zijne toestemming het klooster verlaten. Hem dit nu te vragen, zoude hem zeker een groote schok gegeven hebben, want ik begreep nu genoeg, welke de door hem ontvangene orders waren, waartegen hij niet handelen mogt; terwijl ik geloof, dat hij zelf in dezen anders gezind was, en mij in zijn hart gelijk gaf, gelijk gij, lieve vrienden, uit het hiervoren van hem verhaalde ligtelijk kunt opmaken. In stilte

heen te gaan en mij in gevaar te stellen, om bij het afspringen van den muur Hals of beenen te breken, was ook niet zeer aantrekkelijk. Ik wist waarlijk niet wat ik doen moest, en er uit moest ik, dat was mij klaar genoeg; ik had ook in lang geene tijding van mijne geliefde vrouw ontvangen, en ik maakte mij over haar stilzwijgen ongerust. Ik bad en smeekte God, om mij te redden en te helpen, en verzocht van Hem het volgende teeken: dat Hij mij juist ter middernacht zoude wekken, indien het zijnen wil was, dat ik over den muur zoude springen.

Ik ging dien avond om half elf opgeruimd, op God vertrouwend naar bed, en sliep weldra gerust in; — na eenigen tijd werd ik wakker, en hoorde drie slagen tegen de deur mijner kamer, en daarna sloeg de klok 12 uren! Welgemoed sprong ik ten bedde uit en kleedde mij aan, ging in den tuin; de ladder stond er nog; ik klom dien op; en sprong van den dertien voet hoogen muur naar beneden, en kwam ongedeerd op mijne voeten neder.

Nu haastte ik mij naar mijne vrouw, liep den geheelen nacht door, en kwam tegen den morgen ten mijnent aan; mijne vrouw was zeer ziek, ja stervende van angst over mij; mijne komst vertroostte haar en weldra was zij weder hersteld.

Dien zelfden dag nog ging ik naar Professor VAN DER HOEVEN; ik was een briesende leeuw gelijk; — die man heeft toen van mij harde woorden moeten hooren, hij had ze echter verdiend. Ik verweet hem zijne valscheid, zijne ontrouw, en sprak hem van de wrake Gods, indien hij in dezen boozen weg volharde. Hij hoorde mij aan en sprak weinig tegen; het was hem ook onmogelijk zijne list te verdedigen.

Ik verliet *Leuven* en ging naar *Antwerpen*, van waar ik naar *Brussel* geroepen werd; mijne gemeente aldaar bestond eerst uit 15 personen, thans is zij, de kinderen der gemeenteleden mede gerekend, tot 1000 geklommen; reeds meer dan een vijftigtal is in het geloof in JEZUS CHRISTUS eene eeuwigheid ingegaan.

Lieve vrienden, wilde ik u over mijne gemeente spreken, dan kon ik u hier nog wel vijf dagen mede bezig houden; doch de tijd is reeds te verre gevorderd, ik moet eindigen. Mogen de groote daden des Heeren, ook in mijn onwaardigen persoon gewrocht, ons stemmen om Hem lof en dank te zeggen. Hem zij in alles en van alles de eere. Hier eindigde broeder VAN MAASDIJK, allen waren diep getroffen.

Ik nam daarop het woord. "Een enkel woord, waarde heer en broeder, zij mij vergund nog tot u te rigten. Indien wij de berigten uit *Frankrijk*, *Italië* en *België* lezen, overal lezen wij van eene opwekking onder de R. C., ook in uwe geschiedenis heeft zich dit weder bevestigd. Des Heeren hand is niet verkort; en echter in dit land waar zoo vele R. C. leven, hooren wij daarvan niets; wat mag hiervan wel de rede zijn? Aan de zijde des Heeren kan het niet zijn; Zijn arm is niet verkort, en Zijne ontfermende liefde breidt zich steeds uit, en roept en lokt allen tot Hem. Mij is wel eens voorgekomen, dat

de reden hiervan veel in de schuld der Christenen zelven ligt; dat hier niet genoeg liefde voor de Roomsche landgenooten gevonden wordt, te weinig ijver is in het gebed voor hen, te weinig ijver om hen, waar dit kan, het Evangelie te verkondigen. Vele vooroordeelen, ja helaas veel liefdeloosheid, is ook van de zijde der Christenen nog tegen hen; wat in dezen te doen, waarde heer, gij kunt uit ondervinding spreken."

"Gij hebt gelijk, de hand des Heeren is niet verkort," antwoordde hij, "de reden moet elders liggen — het is mij moeilijk dit te beoordeelen — één goede raad slechts: komt gij met R. C. in aanraking, bestrijdt niet dadelijk hunne afdwaling, want dan worden zij afkeerig van u, maar spreek hen van CHRISTUS, lees hen iets van Hem uit de Evangelien voor; en kom vooral met geene koude orthodoxie tot hen, deze wordt gemeenlijk niet door hen verstaan; — het geloof in CHRISTUS is geen verstands werk, het is een kracht Gods tot zaligheid; waar die gekend wordt, vallen van zelf de dwalingen weg.

en verder de Heer geve u allen ook in deze wijsheid en lust door Zijnen heiligen Geest."

Het gesprek werd nu algemeen, en jammer was het, dat het reeds zoo laat was, gaarne had ik het nog eenige uren willen voortzetten.

Wij zongen te zamen een Psalm en hierna werd door VAN MAASDIJK een roerend gebed gedaan, waarin hij aller nood, ook die der R. C. landgenooten, den Heere aanbeval.

Een paar broeders vroegen hem ook verlof om eene collecte tot onderhoud zijner kerk enz., te mogen doen. Hij antwoordde: "och lieve broeders, gij zult hier ook wel veel te geven hebben; — maar zoo gij er op staat, mag ik zulks niet weigeren; want de behoeften bij mij zijn groot — het kerkgebouw kost mij 's jaarlijks veertien honderd Francs; hierin benevens het onderhoud van mijn gezin, dat reeds zeven kinderen telt, te voorzien, is, daar mijne gemeenteleden meest alle tot de behoeftige klasse behooren, mij soms moeilijk; maar de Heer heeft steeds geholpen en zal zulks verder doen. Doe gij

dan in dezen wat God in uw hart geeft.”

Zoo eindigde dezen avond, waarvan de herinnering niet ligt uit mijn hart gewischt zal worden; de Heere God geve Zijnen zegen over broeder MAASDIJK; Hij zegene zijn werk; en mogten er door zijn woord ook velen toegedaan worden tot de gemeente die zalig wordt. Mogt er ook in ons land eene opwekking onder die ongelukkige verdwaalde menschen, die zonder herder zijn, gezien worden. Ieder doe, wat zijne hand vindt om te doen. De Heer zij een ieder in alles nabij!

Reeds een groot jaar is verloop, sedert de Heer MAASDIJK dit, hier opgeteekende, aan eenen vriendenkring mededeelde. Sedert dien tijd heb ik den Heer MAASDIJK te *Brussel* verscheidene keeren bezocht; ik heb hem werkzaam gezien in zijne gemeente, zijne prediking gehoord, hem bijgewoond in zijn huis en lief huisgezin, en de gunstige indruk, dien hij reeds dien eersten avond op mij maakte, is door die nadere kennismaking zeer versterkt.

De Heer is met hem en zijn werk! Mogt het alhier van hem medegedeelde ook velen onzer R. C. landgenooten opwekken en aansporen tot een biddend onderzoek van dat dierbare Evangelie, waarin hij de rust en den vrede des gemoeds vond, en volgens hetwelk hij alsnu ook met veel zegen CHRISTUS verkondigt als den éénigen Middelaar, als den éénigen weg des behouds. Hij toch begeert niets te weten, dan JEZUS CHRISTUS en dien gekruist.

Dat ieder uwer, die dit leest, Roomsche of Protestantsche, ditzelfde moge begeeren, Hem willen leven, die voor ons gestorven is. Mogt gij allen komen tot Hem, die u roept; wiens liefde, aan het kruis getoond, u roept. Geloof in Hem, dat gij allen in Hem één mogt zijn.

Welk eene blijdschap en troost: "CHRISTUS kent degenen die de zijnen zijn," — welk eene roeping: "die den naam van CHRISTUS noemt, sta af van ongerechtigheid." Zoo zij het!

